

Miška.

Spisal *Samko Cvetkov.*

1. Nemir ponoči, lov.

Sveda, kdor ni izkusil sam, ta tega ne ve. Kako tudi, saj „izkušnja uči“. Da, res, hudo je, če pride v sobo miš in ne da vso božjo noč miru. Zdaj je tu, zdaj tam, pa vedno škrabljanje, kakor bi kdo pilil. Otroci se zbude in jokajo, mati pa jih tolaži in ziblje. Pa zakaj? Samo radi sitne miške.

Pri Benku so imeli sobo-spalnico za otroke in obenem so shranjevali notri slanino visoko na policah. Otroci so spali ob zidu vsak na svoji posteljici. Tri posteljice, pa materina zraven — štiri. Ni bilo posebno zdravo, pa ker so zračili podnevi, ni bilo ravno sile.

Pa se naselijo miške v sobo — morda je bila tudi ena sama, pa je le zadosti: bile so sitnosti. V kotu so bile preluknjane podnice in tam so hodile noter. Ko so legli otroci in mati k počitku in upihnili luč, so prilezle počasi: ena . . . dve . . . tri . . . lepo povrsti, ker je bila lukna majhna. Zlezele so po stoleh in omari na police nad slanino . . . najprej potihem, potem pa vedno glasneje. Jožek se zbudi prvi. Posluša, posluša . . . škrabljanje nad njegovo posteljo, postane ga strah in hipoma je v joku . . . Ne pomagajo prošnje ne hude besede materine, ki se boji, da ne zbudi še drugih dveh.

„Strah, mama, strah!“

„Saj ni, miška škrahlja.““

„Mama, strah!“

Pa mu dopovej! Če ne verjame — sitnost!

Ker Joško joka le preglasno, se zbudita kmalu še druga dva. Zdaj mora mamica prižgati luč, sicer bi nastala babilonska zmešnjava. Saj veste, kako je! Hčerka Tinica je kmalu v joku . . . Komaj, komaj jih potolaži. Naposled jih pripravi, da zaspe: pa le neradi, proti raznim obljubam: da je ne bo več, da jo vjemo jutri . . .

Zgodaj zjutraj so otroci pokonci. Po zajtrku pa po sosedovega Pepčka, Mirka in druge, pa na lov — na miško, na to preklicano miško. Eden prinese s seboj košek, drugi škropilnico; Tinica pa mamin slamnik, ki ga vzemo na polje ob žetvi. Vsak je dobro zavarovan, kakor bi šli na vojsko.

Lov se prične.

Joško razpostavi svoje vojake: Tinica naj stoji pri vratih; eden zunaj, drugi pa naj iščejo . . . Pa se zmuzne vsem . . . miška jih prekani. — O, ti presneta miška!

„Kam pa je tekla?“

„Pod stopnice.““

Spet so vsak na svojem mestu.

Tinica jo pokrije, presneto da jo, no, boste že videli. Ali pa jo sososedov Pepček vjame v škropilnico. Eden gotovo . . .

Joško se skloni črez stopnice in pobeza s palico noter. Vse tiho! — Še enkrat. — Nič!

„Saj je ninotri. Motila si se!“

„Ne, nisem se, ravno tu-le je tekla noter. Še pobezaj!“

Joško beza iznova. Ampak zdaj! Miška skoči izpod stopnic: Tinica bi padla, ako bi ne bila naslonjena; Pepček je spustil škropilnico in skoro pobil svojega soseda, ostali pa eden tako, drugi drugače. Miška je odnesla zdravo kožo . . .

Pa je bil prepir, kdo je kriv.

„Joško je sunil prenerodno.“

„Kaj pa še! Zadel je nisem.“
Joško je govoril važno in počasi.

„Tinica se je ustrašila.“

„Saj me ni videla.“ Tinica ni hotela biti vzrok ponesrečenega lova.

„Naj je tako ali tako, drevi se vjame sama“, pravi Joško.

„Kako?“ vprašajo vsi otroci kar obenem.

„V past; nastavim ji, in konec bo škrabljanja!“

Zadovoljstvo jim sije z obrazov, da bo konec strahu. Vsi pa občudujejo bistro glavico iznajdljivega Joška.

2. Pa so jo!

Pasja noga! Jožek je zadel pravo, ko je rekel, da jo vjame. Koj potistem lovu je šel iskat pasti. Ležala je med staro železnino in drugo ropotijo. Nekoliko zmečkana je bila sicer, pa ne de nič, samo da more miška

noter, ven pa ne. Zvečer, ko so šli spat, je postavil Joško mišnico k luknici, v past pa je dal nekoliko slanine.

Težko so čakali, da bi prišla miška, najrajši bi posedli okolo mišnice in čakali; pa mati so jim zadržili, da je ne bo, ako sedé tam, in da bo treba iti spat. Slušali so otroci in kmalu pospali . . .

Drugo jutro je bila miška res vjeta. O, to je bilo veselja! — Čuden je človek: smilijo se mu živali, ako trpe,

ako pa je žival škodljiva, tedaj se mu ne smili nič, ampak pobije jo brezčutno. Joško, Tinica in mlajši bratec so bili veseli lova, to je resnica, če je tudi zadovoljna miška, niso vprašali. Joško je vzel past v roke, sedel na klop, in

ogledovali so miško od vseh strani ter ji govorili tolažilne besede.

„Pa je to tista, ki smo jo lovili včeraj?“ je vprašal bratec.

„Seveda, poznam jo“, je trdila Tinica.

„Morda pa le ni!“

„No, ti boš pravil; videl je nisi, jaz pa sem jo, saj je tekla mimo mene.“ Tinica je hotela imeti zadnjo besedo, pa naj je bilo res ali ne.

„Pa naj bo! Sicer je pa vseeno. Imamo jo, in to je glavno, in imamo jo po moji zaslugi, zakaj meni je prišlo na misel, da ji nastavim.“ — Seveda, tudi Jošku ne smemo odrekati, kdo ve, kateri izmed obeh pravi prav.

Končno so se naveličali opazovanja živalce, ki je tekala semintja po mišnici, da bi se rešila; poklicali so mačko, ki je čakala nekje na zajtrk.

„Miš, miš . . . mačka, miš!“ so trobili vsi obenem. In pritekla je mačka v sobo. Rep je privzdignila, kakor vojak sabljo; zableščale so se ji oči in ji stopila ušesa pokonci. Joško je odprl mišnico počasi in jo postavil na tla. Mačka je zavarovala izhod s taco in prijela miš, ki je prišla blizu nje . . . Samo enkrat je zacvilila, potem pa nič več . . . Izginila je za vedno . . .

Zvečer pa je bilo spet škrabljanje na polici, torej v sobi ni bilo ene same miške!

Strela v smodnišnici na ljubljanskem Gradu.

Spisal *Nik. Vrhov.*

Sredi polja med Ljubljano in Savo stoje dobro zavarovane shrambe, kjer so nakupičene zaloge strelnega prahu za vojaštvo. Ob vsaki teh smodnišnic koraka vojak s puško in pazi, da bi se zgradbi ne približal kak kadilec. Ena sama iskra bi bila dovolj, da bi se vnel smodnik, razrušil poslopje in opustošil vso okolico. Iznad strehe moli strelovod. Zakaj neki? Strelovod je tudi smodnikov varuh kakor vojak s puško dolí na straži. Ta čuva, da ne zajde kaka iskra spodaj noter, a strelovod varuje smodnišnico, da ne šine vanjo iz oblaka elektriška iskra, ki ste brali zadnjič o nji v „Zvončku“. Sedaj, ko imamo strelovode, smo, kolikor moči, varni, da se hipoma ne vname smodnik, a nekđaj je bilo drugače.

Da bi imeli smodnik blizu pri rokah, kadar bi se priklatil sovražnik, zato so shranjevali v starih časih to nevarno strelivo v posebnih stolpih ali smodnišnicah znotraj mestnega obzidja, a nakopali so si s tem nevarnost, ki jim je grozila vselej, kadar se je bližala nevihta.

Na ljubljanskem Gradu so bili trije taki stolpi, kjer je bila velika zaloga smodnika. Bilo je dne 26. malega travna 1686. na Jurijevo nedeljo. Na Grad so prihajali tisti dan Ljubljančani v ondotno kapelo priporočat se mestnemu pomočniku sv. Juriju, ne slute, kolika nezgoda se zgrne z Grada tisto popoldne na njihovo mesto. Krog polpete ure se je trikrat zaporedoma znosil vihar nad Ljubljano. Toča se je vsipala iz hudournih oblakov. Tresk in grom sta se vrstila skoro neprenehoma. Potem se je nekoliko pomirila nevihta. Kar zopet trešči; a to ni bil navaden tresk. Počilo je tako strašno, da se je razlegnilo tri milje daleč. Ljubljančani so vztrepotali od strahu, misle, da je prišel sodnji dan. Gost dim je legel na mesto. Povsod se je čutil vonj po smodniku. Kaj se je zgodilo? Treščilo